

"לְדוֹרוֹת" סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצול/ת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: חסן	שם פרטי: רחמים
---------------	----------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה
במידה והשאלה אינה נוגעת אלייך, אין צורך לענות עליה

שם משפחה איתו נולדתי: חסן		בלועזית Hasan	
שם פרטי איתו נולדתי: רחמים		בלועזית Rahamim	
עיר לידה: טריפולי		בלועזית Tripoli	
שם פרטי ושם משפחה של האב: ויקטור חסן		שם פרטי ושם נעורים של האם: אמיליה חג'ג'	
מקום מגורים קבוע לפני המלחמה:		בלועזית	
מקום מגורים: לוב		ארץ המגורים: לוב	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: (יסודי, תיכון, אוניברסיטה, ישיבה יסודי)		מקצוע לפני המלחמה: (תלמיד, סנדלר, מורה) תלמיד	
מקום מגורים בתקופת המלחמה: לוב, תוניס, אלג'יר (שם העיר או האזור ושם הארץ)		חבר בארגון או בתנועה: (בית"ר, השומר הצעיר, בני עקיבא)	
במידה והיית בגטו, ציין את שמו		בלועזית	
במידה והיית במחנה עבודה או מחנה ריכוז, ציין את שמו		בלועזית	
המקום בו נודע לך כי הנך אדם חופשי:		תאריך השחרור: 1945	
במידה והיית במחנה עקורים ציין את שמו (מחנות פליטים שהוקמו לאחר המלחמה בעיקר באוסטריה, גרמניה ואיטליה)		ציין מקום אליו חזרת לאחר השחרור תוניס	
במידה והיית במחנות מעצר בקפריסין, ציין ממתי עד מתי		שנת עליה: 1950	
		במידה ועלית באנייה, ציין את שמה נגבה	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: הבית בו גדלת, בית הספר, חברי ילדותך; במה עסקו הוריך, המשפחה המורחבת, חגים ומאכלים):

הוריי גרו בתוניס. אבא נולד בעיר ספקס ואמא נולדה בעיר סוסה. כאשר אימי נכנסה להריון והייתה בחודש השמיני היא ביקשה מאבא שלי להביא אותה להורים שלה שהיו גרים בלוב וכך נולדתי בלוב. לאחר מלחמת העולם הראשונה אבי נסע לארה"ב וחי בשיקגו לבד במשך 17 שנים. לאחר מכן הוא חזר בחזרה למשפחתו בתוניס מרוב געגועים.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(גירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים במחתרת, השתתפות בבריחה או בהתנגדות, האנשים שהיו בסביבתך בגטו או במסתור, במי נעזרת או אולי למי עזרת):

כאשר הגרמנים התקרבו ללוב, אבי שהיה מוותיקי מלחמת העולם הראשונה של צבא צרפת יצר קשר עם השלטונות הצרפתיים והם עזרו לנו והבריחו אותנו מלוב לתוניס בכדי שלא ניפול בשבי אצל הגרמנים. בתוניס התארחנו אצל הדוד עד שהגרמנים הגיעו גם לשם. שוב פעם השלטונות בצרפת הבריחו אותנו לאלג'יר בתוך משאית. עצרו אותנו בגבול בין קונסטנטין לאלג'יר. שלטונות צרפת התערבו, שחררו אותנו ונתנו לנו לעבור לאלג'יריה. באלג'יר הגענו לעיירה שנקראת פריגו. הביאו אותנו לבית כנסת גדול שם התחבאנו בפרוזדור מתחת למדרגות של עזרת הנשים. מול בית הכנסת האמריקאים הקימו מחנה צבאי. מאחר והאמריקאים היו צריכים מתורגמן הם גייסו את אבי.

**אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ
(השחרור וחזרתך הביתה, חייך אחרי המלחמה, העפלה/ עליה):**

חזרנו לתוניס וגרנו במרכז בניינים שבכל בניין יש ארבע כניסות. גרנו שם בשנים 1945-1946. למדתי בבית ספר אליאנס הישראלי. לאחר המלחמה נסענו ללוב בכדי לבקר את המשפחה ולראות אם הם נשארו בחיים ואכן כולם היו סבא וסבתא וגם הדודה אחות של אמי. חזרנו שוב לתוניס והמשכתי את הלימודים באליאנס. בשנת 1947 דודה שלי הצטרפה אלינו לתוניס מלוב עם שלושת ילדיה. מאחר ואירחנו אותם וחיינו בדוחק, דודתי וילדיה החליטו לעלות לארץ ישראל בשנת 1949. בשנת 1950 חגגו לי בר מצווה בתוניס. באותה שנה הוריי החליטו לעלות לישראל ביחד איתי ועם אחותי. הסוכנות היהודית העבירה אותנו מתוניס למרסיי. במרסיי נשארו במשך כחודשיים שלושה באזור שבו היו מרכזים כל העולים לישראל. היו לי בעיות בראייה כך שלא אישרו לנו לעלות לישראל עד שתיפתר הבעיה. בתאריך 03.08.1950 עזבנו את מרסיי באוניית נגבה והגענו לישראל לנמל חיפה בתאריך 07.08.1950

נא ספרי/ על חיירך בארץ

(תחושותיך בעת עלייתך ארצה, פעילותך הציבורית או התרבותית, המשפחה שהקמת, המסר שברצונך להעביר לדורות הבאים):

כאשר הגענו לארץ תישאלו את הוריי היכן הם רוצים לגור. הציעו לאמי את סאן לוקס- שער העלייה בחיפה והיא אמרה שזה נשמע טוב. הביאו אותנו לשער העלייה. שמו אותנו בתוך ביתן גדול שנראה מיועד למחנה צבאי עד אשר החליטו לפנות אותנו. בפנינו הראשון העבירו אותנו לכפר סבא למעברה של אוהלים מול מושב נווה ימין. אבא שלי היה צבעי, אמא שלי לא עבדה. עם הזמן עברנו לגור בבדון שזה צריף שמכוסה ברזנט של אוהל עם גג מפח. חיינו שם עד שנת 1953.

היה צורך לפנות את המעברה בגלל פעילות ביטחונית של הצבא ולכן הציעו להוריי מס' מקומות במרכז הארץ. העבירו אותנו למעברה ברחובות בשם קוביבה. נתנו לנו צריף שבדי שבו היה מטבח, חדר אוכל ומקלחת. השירותים היו בחוץ –מבנה של בטון עם דלת.

כאשר היינו בקוביבה אני כבר התבגרתי ורציתי לעזור להוריי. למדתי בבית הספר ומידי פעם הייתי עובד ביכין ברחובות עד שהתגייסתי לצבא בשנת 1953 – הייתי בן 16 שנים בלבד. מאחר והייתי תומך הורים בחודש אפריל או מאי שחררו אותי. סיימתי טירונות והעבירו אותי לבה"ד 9 לתותחנים. כאשר השתחררתי שלחו אותי ואת אבי מהלשכה לעבוד בעבודות לשימורי קרקע. היינו מקימים מחסומים מאבנים באזורי נחלים בכדי למנוע זרימה חזקה. עם הזמן פניתי ללשכה וביקשתי ללמוד משהו בתחום הטכנולוגי. שלחו אותי לבית ספר מקצועי אורט. אחרי שנתיים שלחו אותי לעבוד בחברת חשמל. עבדתי במשך 4 שנים בהקמת תחנת החשמל באשדוד עד שהחליטו להקים עוד תחנה בחיפה.

בשנת 1956 הגיעו המשפחה של אשתי ביחד עם אשתי. אח שלה היה נשוי לאחותי. ב-19.03.1958 התחתנו –אני ואסתר.

באותה תקופה עבדתי בחיפה בהקמת התחנה. בשנת 1959 אשתי נכנסה להריון וב-17.01.1960 נולד הבן הראשון שלנו, ויקטור. הוא נולד עם בעיות והייתה החלטה גורלית – או עבודה או לעזור בבית ונאלצתי לעזוב את חברת החשמל בשביל הבריאות של הבן שלי. למזלי, התקבלתי במפעלי רוגוזין כבעל מקצוע. עבדתי במפעל הטכסטיל כמסגר. זה כלל רתיחות ואינסטלציה. הטילו עליי להקים את מחלקת מיזוג אוויר. המפעל העסיק 450 עובדים בזמנו והייתי צריך להקים את כל מערך מיזוג האוויר בכל המחלקות. עבדתי שם משנת 1959 עד שנת 1971. התפטרתי ממפעלי רוגוזין בעקבות בעיות שהיו בין ועד העובדים שהייתי בו לבין המהנדס הראשי של החברה.

בשנת 1967 במלחמת ששת הימים הייתי שייך לחיל התותחנים נ"מ. הגענו עד לתעלת סואץ במסגרת המלחמה כך שאז הכרתי את סיני. בתום המלחמה התחלנו לתור את סיני עד לסנטה קטרינה וכל אחד חזר לביתו. עברתי לעבוד בסיני בתעשיית הנפט באבו רודס עד שאחד החניכים שלי במפעלי רוגוזין הציע לי לחזור לעבוד באשדוד ולהיות ליד המשפחה שלי. באשדוד עבדתי במפעל גורג' מרין- גל מרין- בית מלאכה לתיקון אוניות. כאשר הגעתי לשם בית המלאכה שנמצא באזור התעשייה היה נראה כחורבה. הצעתי למנהלים לשנות ולרכוש שולחנות עבודה ומכשירים הידראוליים לתיקון האוניות. הם הסכימו וכך קבלתי על עצמי הרבה פרויקטים של עבודה. בניתי מיכלים במפעלי אקרילן, בים המלח בנינו בריכות קולטי שמש. הפכתי להיות מנהל בית המלאכה שכולל את כל הכלים היצוד והעבודות בקונטיינרים, עבודות קירור ותיקוני אוניות. היו לי 43 עובדים.

כתותחן בנ"מ במלחמת ששת הימים הצעתי הצעה למיגון תותחים. בזמנו ההצעה הועברה למגירה. בשנת 1975 נקראתי לשירות להציע הצעה איך המגן צריך להיות על התותח. בניתי להם סקיצה ואז שלחו אותי לשוויץ לבנות את המגן ביחד עם מהנדסים. השרות ארך 7 שנים. הייתי גר עם המשפחה שלי, אשתי וששת ילדי בצרפת. קבלתי דירה עם 6 חדרים. כל יום הייתי נוסע מליון לז'נבה עם האוטו שלי במרחק של 190 ק"מ עד שסיימתי את החוזה.

כאשר הבן הגדול שלי ויקטור הגיע לבגרות הוא רצה לחזור להתגייס לצה"ל וכך היה. אחרי תקופה מסוימת עמליה בתי השנייה החליטה גם לנסוע ולהתגייס לצה"ל. אשתי חזרה לישראל עם הילדים ואני נשארתי בצרפת במסגרת העבודה עד לסיום הפרויקט וחזרתי ארצה בשנת 1982. בשנה זו, התקבלתי לעבודה כסגן מנהל אחזקה במפעלי יהודה רשתות. לאחר מכן עבדתי בבתי הזיקוק דרך קבלן. שלחו אותי למבחנים, עברתי אותם בהצלחה והתקבלתי כעובד מן המניין בחברת בתי הזיקוק באשדוד. משם עברתי לעבוד כמנהל אחזקה בקמ"ד- קו מוצרי דלק, העברה לכל הארץ. לאחר מכן מכרו את קמ"ד אשדוד לחברה פרטית ואני חזרתי לעבוד בבית הזיקוק עד הפנסיה. יש לי 17 נכדים עד היום. חשוב לי להעביר לדורות הבאים להתייחס לבני המשפחה כנכס הכי יקר בחיים ולהיות ישרים.

ראיון: אלונה בורלא

אשדוד, דצמבר 2013